UNIVERSITY OF AMSTERDAM

UvA-DARE (Digital Academic Repository)

In memoriam prof. mr. E.H. (Ewoud) Hondius

Loos, M.B.M.; Schelhaas, H.N.; Giesen, I.

Publication date
2026

Published in
Tijdschrift voor Consumentenrecht & Handelspraktijken

Link to publication

Citation for published version (APA):
Loos, M. B. M., Schelhaas, H. N., & Giesen, I. (2026). In memoriam prof. mr. E.H. (Ewoud) Hondius. *Tijdschrift voor Consumentenrecht & Handelspraktijken*, *2026*(4), 134-137. Article 16.

General rights
It is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), other than for strictly personal, individual use, unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

Disclaimer/Complaints regulations
If you believe that digital publication of certain material infringes any of your rights or (privacy) interests, please let the Library know, stating your reasons. In case of a legitimate complaint, the Library will make the material inaccessible and/or remove it from the website. Please Ask the Library: https://uba.uva.nl/en/contact, or a letter to: Library of the University of Amsterdam, Secretariat, P.O. Box 19185, 1000 GD Amsterdam, The Netherlands. You will be contacted as soon as possible.

UvA-DARE is a service provided by the library of the University of Amsterdam (https://dare.uva.nl)

Download date:09 Nov 2026

In Memoriam prof. dr. E.H. (Ewoud) Hondius

TvC 2026/16

Ewoud Hondius is op 3 mei 2026 overleden. Hondius (geboren op 21 november 1942) was een van de grondleggers van het consumentenrecht, niet alleen in Nederland, maar ook in Europa en was de oprichter van dit tijdschrift. Hij was rechtsvergelijker *pur sang*. Hondius was een hoogleraar van de oude stempel: erudiet, welbespraakt, had een encyclopedische kennis binnen en buiten het recht, en was altijd buitengewoon vriendelijk en belangstellend. Tot op hoge leeftijd is hij actief gebleven als wetenschapper en jurist.

Academische loopbaan

Ewoud Hondius heeft rechten gestudeerd in Leiden en aan de Columbia-universiteit van New York. Na zijn studie is hij wetenschappelijk medewerker geworden aan de Leidse universiteit, waar hij in 1978 ook promoveerde (bij promotor Auke Bloembergen) op het bijna 1000-pagina's dikke proefschrift *Standaardvoorwaarden. Rechtsvergelijkende beschouwingen over standaardisering van kontraktsbedingen en overheidstoezicht daarop*. Zijn magnum opus dat direct een standaardwerk was en nog steeds is. De kopij daarvoor was al in mei 1976 afgesloten, maar in het voorwoord bij het proefschrift vermeldde hij dat hij de definitieve versie van de Duitse regeling over de algemene voorwaarden (het Duitse AGB-Gesetz dat in 1977 werd ingevoerd) nog heeft kunnen (en willen) verwerken voordat het manuscript in september 1977 'ter perse' ging. In 1979 was hij, met prof. J.H. Dalhuisen, voor de Nederlandse Juristen Vereniging preadviseur over het onderwerp 'algemene voorwaarden'. In datzelfde jaar is hij in Leiden benoemd tot hoogleraar Burgerlijk Recht. Per 1 september 1980 werd Hondius echter benoemd tot gewoon hoogleraar burgerlijk recht aan de Universiteit Utrecht. Die functie heeft hij bekleed tot zijn emeritaat op 1 november 2007, en op diezelfde datum werd hij direct benoemd tot faculteitshoogleraar Europees privaatrecht. Als hoogleraar burgerlijk recht heeft hij noch in Leiden, noch in Utrecht een oratie gehouden, maar dat heeft hij op 28 november 2007 'goedgemaakt': zijn afscheidsrede als hoogleraar burgerlijk recht, met de titel 'Sense and nonsense in the law. Towards clarity and plain meaning' was tegelijkertijd zijn oratie als faculteitshoogleraar Europees privaatrecht.

Oprichting tijdschriften

Hondius is betrokken geweest bij de oprichting van drie tijdschriften die, soms onder een andere naam, nog altijd bestaan. Bij alle drie de tijdschriften heeft Hondius ook meer dan twintig jaar deel uitgemaakt van de redactie. In 1984 werd het *Kwartaalbericht Nieuw BW* opgericht, dat met de invoering van het huidige Burgerlijk Wetboek in 1992 omgedoopt is tot *Nederlands tijdschrift voor Burgerlijk Recht* (NTBR), nog altijd een toonaangevend tijdschrift in het burgerlijk recht. In 1985 is daarnaast het *Tijdschrift voor Consumentenrecht* opgericht, dat sinds 2005 de huidige titel *Tijdschrift voor Consumentenrecht & handelspraktijken* draagt. Hondius vormde samen met Antoni Brack (Universiteit Twente), Thom van Mierlo (SER), Loes Dommering-van

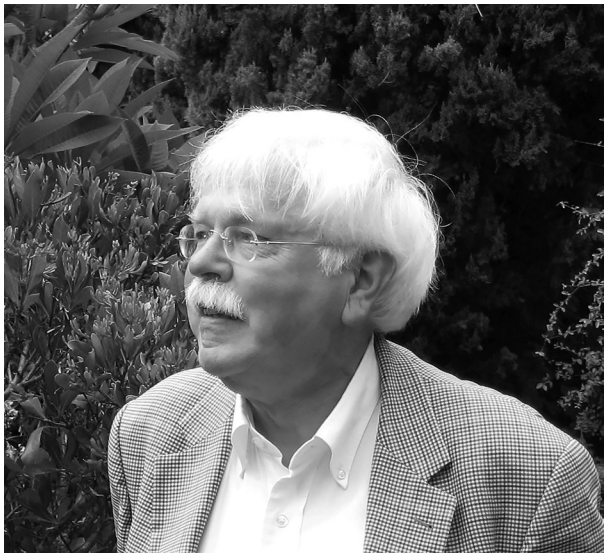

Rongen (advocatuur) en Gerard Snijders (advocatuur) de redactie van het eerste uur. In 1993 was hij samen met de Belgische hoogleraar prof. Marcel Storme medeverantwoordelijk voor de oprichting van het Europese tijdschrift *European Review of Private Law.* Ook zijn betrokkenheid bij het juridische-studententijdschrift *Ars Aequi* is van zeer lange aard: zo verzorgde hij van 2004 tot 2021 de driemaandelijkse rubriek Consumentenrecht in het bijbehorende Katern, en schreef hij vele later gebundelde columns. Verder heeft hij een belangrijke rol gespeeld bij de invloedrijke en vaak gebruikte Groene Serie Verbintenissenrecht, vroeger een losbladige editie, maar thans online, als auteur van de algemene voorwaardenregeling en lange tijd als hoofdredacteur van het deel over Verbintenissenrecht.

Harmonisatie en unificatie van Europees privaatrecht

Een belangrijk deel van de wetenschappelijke nalatenschap van Hondius bestaat voorts uit zijn bijdrage aan diverse projecten over de harmonisatie en unificatie van het Europees privaatrecht. Zijn kennis van buitenlandse rechtsstelsels was grenzeloos en fenomenaal. Die kennis van de rechtsvergelijking was onontbeerlijk bij zijn lidmaatschap van de prestigieuze Lando-commissie, een werkgroep van prominente privaatrecht-juristen uit diverse Europese landen die de Principles of European Contract Law (PECL) tot stand hebben gebracht. De PECL was een schoolvoorbeeld van de wijze waarop Hondius rechtsvergelijking en harmonisatie van recht

op Europees niveau nastreefde. Ook bij de opvolger van deze commissie, de Study Group on a European Civil Code, was Hondius betrokken, ditmaal als een van de teamleiders van de werkgroep die zich onder meer bezig hield met de vormgeving van een Europees kooprecht. Onder zijn verantwoordelijkheid heeft dit werk geleid tot de totstandkoming van de Principles of European Sales Law (PESL), die op hun beurt weer de basis vormen van de koop-regels in de Draft Common Frame of Reference (DCFR). De Europese Commissie heeft ruimschoots uit deze werken geput bij de herziening van het consumenten-*acquis* vanaf 2000 tot de vaststelling van de Richtlijn verkoop goederen (Richtlijn 2019/771) en de Richtlijn digitale inhoud en digitale diensten in 2019 (Richtlijn 2019/770), op grond waarvan het consumentenkooprecht-regime werd aangepast en de nieuwe titel 7.1AA BW voor digitale inhoud en digitale diensten werd ingevoerd.

Consumentenrecht

Zijn grote betrokkenheid bij en invloed op het consumentenrecht blijkt uit zijn jarenlange lidmaatschap van de Commissie voor Consumentenaangelegenheden van de Sociaal-Economische Raad. Als lid van deze CCA is hij medeverantwoordelijk voor behandeling van tal van invloedrijke SER-adviezen, zoals die over consumentenkoop (1980), de wettelijke ondersteuning zelfreguleringsafspraken (1989), schuldsanering (1990), prijzenwet (1990), oneerlijke bedingen (1991), productinformatiebeleid (1992), misleidende en vergelijkende reclame (1992), koop op afstand (1993), timesharing (1993), de consument op nieuwe markten (1997), ICT en consument (1998), elektronische handel (1999), keurmerken en duurzame ontwikkeling (2002), small claims procedure (2006), herziening van het consumenten-*acquis* (2007), consumentenrechten in de interne markt (2009), alternatieve geschilbeslechting (2012), en snel en toegankelijk geschillen oplossen (2016). De opsomming maakt duidelijk dat Hondius actief was over de volle breedte van het consumentenrecht. Zijn wetenschappelijke én maatschappelijke activiteiten zijn ook de reden voor twee prestigieuze erkenningen: sinds 1995 was hij lid van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen, en in 2003 ontving hij een eredoctoraat van de Katholieke Universiteit Leuven.

De hierboven genoemde interessegebieden blijken ook uit de vele bijdragen die hij heeft geschreven voor *TvC* vanaf de oprichting in 1985 tot en met zijn vertrek als redacteur in 2017. Daarbij vallen natuurlijk in de eerste plaats zijn pleidooien voor een sterk consumentenrecht op. Hoogtepunten daarbij zijn het eerste artikel van Hondius in *TvC* (1985, afl. 2, p. 67-76), 'Van deregulering naar herregulering/ontmanteling van het Nederlandse consumentenrecht gaat niet door' en zijn overzichtsartikel 'De rechtspositie van de consument naar nieuw burgerlijk recht' (*TvC* 1991, afl. 5, p. 324-338), op de voet van de invoering van het nieuwe Burgerlijk Wetboek van 1992. 'Europa' was daarbij nooit ver weg. In 1989 schreef hij een artikel over de Richtlijn productaansprakelijkheid (*TvC* 1989, afl. 3, p. 137-148), in 1996 gevolgd door een bijdrage over 'De consumentenkoop in Europees perspectief' (*TvC* 1996, afl. 4, p. 245-255). In zijn werk is codificatie ook altijd een belangrijk thema geweest, zowel op nationaal als Europees niveau. Zo brak hij in *TvC* 2008, afl. 4, p. 134-143 een lans voor de totstandkoming van een 'Gemeenschappelijk referentiekader (common frame of reference): kiem van een toekomstig Europees BW'; in *TvC* 2015, afl. 4, p. 195-199 bepleitte hij onder de veelzeggende titel 'Gemeenschappelijk Europees kooprecht van de baan: tijdelijk of definitief' ervoor om vooral door te gaan met het streven naar een Europees wetboek van (in ieder geval) contractenrecht.

Ook op nationaal niveau is die focus te constateren. In *TvC* 2009, afl. 6, p. 225-227, pleitte Hondius er hartstochtelijk voor om de WGBO, de regels over de geneeskundige behandelingsovereenkomst, in het BW te laten staan. Dat had ook een bredere functie: door patiëntenregels in het BW te houden, droegen deze bij aan de door Hondius geconstateerde en ook vurig gewenste paradigmawijziging van het civiele recht, waarin naast de contractsvrijheid ook de bescherming van de zwakkere partij als leidend principe van het civiele recht wordt onderkend. In *TvC* 2013, afl. 5, p. 206-209, constateert hij opgelucht dat zijn pleidooi succesvol is gebleken, en herhaalt hij zijn wens dat ook het financiële recht 'terug' in de schoot van het BW zou komen. Maar Hondius realiseerde zich ook goed dat 'recht hebben' nog niet betekent 'recht krijgen': zonder een adequaat systeem voor de handhaving ervan staat de consument met lege handen. Hij droeg daarom de alternatieve geschilbeslechting een warm hart toe. In een van zijn eerste publicaties in het tijdschrift (*TvC* 1988, afl. 3, p. 183-187) schreef hij over 'De consument en zijn klacht. De toekomst van de geschillencommissies voor consumentenklachten'. In zijn laatste artikel in het tijdschrift, 'Frontale aanval op particuliere beslechting van consumentengeschillen', *TvC* 2017, afl. 5, p. 198-200, verdedigt hij dat systeem met verve. Consumentenbescherming in de meest brede zin van het woord dus.

Docent en promotor

Hondius heeft veel studenten de basis van het Verbintenissenrecht bijgebracht, met zijn veelkleurige zelfgeschreven overhead-sheets, en op veel studenten de liefde van het consumentenrecht en de rechtsvergelijking overgebracht. Evenzo heeft hij een buitengewoon groot aantal promovendi begeleid. Niet alleen bracht hij zijn talrijke promovendi de kunde van het juridisch onderzoek bij – zijn idee was dat een proefschrift een proeve van bekwaamheid was en niet per se een boek vergelijkbaar aan het zijne hoefde te zijn – maar ook de liefde voor de rechtsvergelijking. Tevens was het zijn (terechte) overtuiging dat het niet alleen gaat om onderzoek, maar dat jonge onderzoekers zich vooral ook naast het onderzoek zouden moeten ontplooien, door onderwijs te geven, en nevenfuncties zoals redactiesecretariaten moesten kunnen uitoefenen. Daar hielp hij actief bij. Hij stelde zijn enorme (inter)nationale netwerk tot hun beschikking en introduceerde hen genereus bij dat netwerk.

Taal

Taal was belangrijk voor Hondius, niet alleen omdat dat het gereedschap is voor de jurist, maar hij had een buitengewoon talent voor taal en voor buitenlandse talen, voor een juridisch comparatist een geweldige eigenschap. Hij sprak een groot aantal talen vloeiend, naar verluidt zonder noemenswaard accent, en kon er nog veel meer lezen. Natuurlijk, althans dat vond hij, sprak hij de meeste Europese talen, maar ook met het Japans kon hij bijvoorbeeld goed overweg. In zijn hiervoor genoemde proefschrift beschrijft hij de regelgeving over algemene voorwaarden in meer dan 30 rechtsstelsels – variërend van Finland tot Libië en van Polen tot Thailand. De bronnen had hij uiteraard in de originele taal gelezen, zonder de hulp van moderne instrumenten als vertaaltools, of zelfs maar 'het internet' – van een World Wide Web had destijds nog niemand gehoord. Zijn afscheidsrede/oratie sloot natuurlijk perfect aan bij zijn belangstelling voor taal en rechtsvergelijking. Typerend voor zijn taalvoorkeur was dat hij jarenlang een fervent voorstander was van de vervanging van de letter 'c' door de 'k', zoals al blijkt uit de titel van zijn proefschrift. Ook de term 'konsument' heeft hij tot ver in de jaren 90 van de vorige eeuw gebruikt, totdat hij zich uiteindelijk neerlegde bij de officiële spellingsregels.

Rijke nalatenschap

Hondius is een wegbereider geweest van het consumentenrecht zoals dat zich nu heeft gevormd, was een stimulator van Europese unificatieprojecten, zoals we die nu in EU-verband zien, en heeft het nut, de noodzaak en het plezier van de rechtsvergelijking aan zovelen overgebracht. Hij laat daar een rijke nalatenschap in achter, net zoals zijn gedachtengoed voortleeft in de vele promovendi en studenten die hij heeft geïnspireerd.

Wij, en velen met ons, zullen Ewoud Hondius zeer missen, als betekenisvolle wetenschapper, als inspirerende docent en zeker ook als aimabele persoonlijkheid.

Marco Loos, Harriët Schelhaas en Ivo Giesen
(bij Ewoud Hondius gepromoveerd in 1998 resp. 2004; collega-hoogleraar 2004-2011)

Publicaties prof. mr. E.H. Hondius in *TvC*			
1985/1986	De consument en zijn klacht. De toekomst van de geschillencommissies voor consumentenklachten	1986:183	
1985/1986	Van deregulering naar herregulering/ontmanteling van het Nederlandse Consumentenrecht gaat niet door	1985:67	
1985/1986	Hof 's-Gravenhage 2-5-1984, nr. 75 VH/83 (m.nt. prof. mr. E. H. Hondius)		
1987	Rb. Haarlem 6-1-1987, nr. 2035/1985 (m.nt. prof. mr. E. H. Hondius)	1987:105	
1987	Rubriek Konsumentenrecht in katern nr. 23 opgenomen in *Ars Aequi* 36 (1987) 6, p. 918-920		
1988	Verslag international academy of commercial and consumer law	1988:379	
1988-	Rechtbank Amsterdam, 25 mei 1988 inzake Van Ballegooijen, Buijsingh, De Jonge, Van der Holst, Meester en Schröder/Bayer Nederland B.V., Brocacef B.V., Centrafarm B.V., Dagra N.V., Duphar Nederland B.V., Medicopharma B.V., Nogepha B.V., Pharbita B.V., Pharmachemie B.V. en UCB Pharma Nederland B.V. (mrs. Van Erp Taaiman Kip-Nieuwenkamp, Tonkens-Gerkema en Beukenhorst) rolnr. H 86.1409 (zie de noot achter deze uitspraak)		
1988-	Rechterlijke uitspraken : Hof 's-Gravenhage, 8 oktober 1987 inzake Ruiten/Deur (mrs. Neleman, Hamaker en Hehemann) rolnr. 85/1164 (zie de noot achter deze uitspraak)		
1988-	Levensmiddelen en produktenaansprakelijkheid		
1989-3	De EG-richtlijn van 25 juli 1985: op weg naar een Europees produktenaansprakelijkheidsrecht		
1990-1	Geschillencommissie Openbare Nutsbedrijven, 2 juni 1989 (mrs. J.A. Zevenbergen, C.H.M. Hoogkamer, en ir. C.B. van Ardenne) bindend advies nr. ON89.70 (zie de noot achter deze uitspraak)		
1991-5	De rechtspositie van de consument naar nieuw burgerlijk recht		
1992-1	Van de redactie		
1993	Ktg. Utrecht 1992-03-05, nr. 3903/91 (m.nt. Prof. mr. E. H. Hondius) 1993:22		
1995-2	Van de redactie		
1996-4	De consumentenkoop in Europees perspectief/naar een richtlijn consumentenkoop en consumentengaranties		
2002-1	Van de redactie: Drie veranderingen bij het (Tijdschrift voor) Consumentenrecht	p. 3-4	niet online
2003-3	Van de redactie		https://www.uitgeverijparis.nl/scripts/read_archived_pdf?id=2719

Publicaties prof. mr. E.H. Hondius in *TvC*			
2005-2	De toegevoegde waarde van publicatie van rechtspraak	p. 37-38	https://www.uitgeverijparis.nl/scripts/read_archived_pdf?id=798
2007-3	Amerikaans consumentenrecht, wo bestu bleven?	p. 73-74	https://www.uitgeverijparis.nl/scripts/read_archived_pdf?id=949
2007-5	Boeksignalering: Europees consumentenrecht: back to basics/De Maastrichtse oratie van Jac Rinkes	p. 175	https://www.uitgeverijparis.nl/scripts/read_archived_pdf?id=978
2008-4	Gemeenschappelijk referentiekader (common frame of reference): kiem van een Europees BW?	p. 134-143	https://www.uitgeverijparis.nl/nl/reader/186461/528
2008-4	Boekbespreking: Algemene voorwaarden.	p. 165-167	https://www.uitgeverijparis.nl/nl/reader/186461/539
2009-1	Geschillencommissie Thuiswinkel 27 juni 2008	p. 20-22	https://www.uitgeverijparis.nl/nl/reader/186873/998
2010-6	Boekbespreking: Capitant in Brazilië. Leconsommateur/ Journéescolombiennes,Travaux de l'Association Henri Capitant des amis de la culture juridique Française LVII, 2007, Brussel: Bruylant/ Parijs: LB2V 2010, 794 p.	p. 294	https://www.uitgeverijparis.nl/nl/reader/188997/3520
2011-1	Handhaving van consumentenrecht: enige opmerkingenbij de preadviezen van Marco Loos en Willem van Boom voor de Vereniging voor Burgerlijk Recht, 19 april 2010	p. 16-18	https://www.uitgeverijparis.nl/nl/reader/189266/3838
2011-4	De toekomst van het consumentenrecht	p. 137	https://www.uitgeverijparis.nl/nl/reader/190164/4782
2013-1	Hoge Raad 21 september 2012, zaaknr. 11/04598, LJN BW6135 (m.nt. prof. mr. E.H. Hondius)	p. 29-35	https://www.uitgeverijparis.nl/nl/reader/192451/7269
2013-3	Van de redactie	p. 105	https://www.uitgeverijparis.nl/nl/reader/192981/7846
2013-5	De eenheid van het privaatrecht: a continuing story	p. 206-209	https://www.uitgeverijparis.nl/nl/reader/193524/8378
2014-1	Van de redactie	p. 1	https://www.uitgeverijparis.nl/nl/reader/194075/8972
2015-4	Van de redactie	p. 173-174	https://www.uitgeverijparis.nl/nl/reader/196620/1001226479
2015-4	Gemeenschappelijk Europees kooprecht van de baan: tijdelijk of definitief?	p. 195-199	https://www.uitgeverijparis.nl/nl/reader/196620/1001229104
2015-6	In memoriam Norbert Reich 1937-2015	p. 346	https://www.uitgeverijparis.nl/nl/reader/197277/1001248901
2017-1	Van de redactie	p. 1-2	https://www.uitgeverijparis.nl/nl/reader/199446/1001308834
2017-5	Frontale aanval op particuliere beslechting van consumentengeschillen	p. 198-200	https://www.uitgeverijparis.nl/nl/reader/200593/1001343362